

fyddelse paa de lærde Skoler; thi det er vistnok for en stor Deel de Krav, som i denne Henseende have gjort sig gjældende, der have indvirket paa de lærde Skoler, og foranlediget den betydelige Forandring, der er skeet med Hensyn til dem. Jeg troer ikke, at den Bølgelse, som den lærde Skoleundervisning har været i, nu er sluttet; jeg troer, at den vil vedblive og vedblive i samme Retning. Jeg maa dog isvrigt derved bemærke, for ikke at misforstaaes, at det er ingenlunde min Mening, at den lærde Undervisning vil gaae op i Realundervisningen; jeg troer, at de ville komme hinanden imøde, ikke saaledes, at den Ene opsluger den Anden, men saaledes, at der kommer et Tredie ud deraf.

Den væsentlige Anvendelse, jeg vil gjøre heraf paa det foreliggende Spørgsmaal, er, at jeg troer, at der vil skee saadanne Forandringer i Skolevæsenet, at der kun vil blive een Art af høiere Dannelse. Almueundervisningen maa jo altid være af en forskjellig Art; men af høiere Dannelse vil der kun være een Art, ikke en søregen, som fordres af Embedsmændene, og en anden, som fordres af dem, der ikke skulle være Embedsmand. Ved Siden deraf troer jeg, at man ikke vil misfjende, at det er Tidens Trang, og en af de agtværdige Sider af Tidens Aand, at man kræver, at Afdgangen til den almindelige Dannelse skal være saa udstrakt og let tilgængelig for Alle som muligt, saa at den kan benyttes af alle dem, som have Gyde til at sætte sig i Besiddelse deraf. Naar saaledes Dannelsen vil blive af almindelig Natur, vil blive eens for Alle, vil der ikke længere være den Grund, der nu er til at indskrænke Skolernes Antal; saa vil der ikke længere kunne anføres den Betragtning, at man alligevel kan faae flere end Studenter nok fra de lærde Skoler. Det er ikke Studenter, det gjælder om at faae, men dannede Mennesker, og det er at ønske, at Saamange som muligt blive berettigede til Navn af dannede Mennesker; men dette opnaaes ikke ved at nedlægge Skoler, men ved at oprette flere. Det forstaaer sig, at jeg ikke kan mene, at, naar man oprettede flere Skoler — og jeg troer, at det engang vil komme dertil, — de

da alle ville blive af den samme Bestaaffenhed som de nuværende udvidede Skoler. Jeg troer vel, at den Modification, som det lærde Skolevæsen eller rettere sagt det høiere Undervisningsvæsen undergaaer, vil ogsaa indbefatte denne Deel, og at Skolernes Organisation vil blive noget anderledes. Maa skee man vil faae Gymnasier paa den ene Side, og paa den anden Side Middelskoler, der ville gribe ind i hinanden; men i hvert Tilfælde ville de undergaae en Forandring, og det en Forandring, der vil have tilfølgende, at man atter skal oprette Skoler der, hvor man nu nedlægger dem; men da vil det ikke blive saa let, og man vil da komme til at fortryde, hvad man i Overivelse har gjort. Jeg veed meget vel, at der her reises den Indvending; vi skulle vel have Almeendannelse og faa mange Skoler som muligt, men det er Communerne, der skulle oprette dem; Skolevæsenet skal være en Communalsag. Men, saa ønskeligt det er, at Communerne selvstændighed maa blive mere udvidet, og saameget jeg beklager, at Grundlovens Fordringer i saa Henseende endnu ikke have kunnet skee Fyldest, og saa stikkede jeg troer Communerne ere til at bestyre Alt, hvad der angaaer deres Bølgelse saavel som Almueskolavæsen, saa lidet, troer jeg, ville de være stikkede til at oprette og bestyre de høiere Skoler, og jeg troer ogsaa, at de ville være i deres gode Ret, naar de vilde vægre sig ved at gjøre Beføstninger ved Oprettelsen af høiere Skoler; thi de ville med Rette kunne erklære, at det høiere Skolevæsen, hvorved jeg forstaaer Alt, hvad der hæver sig over Almueskolevæsenet, maa, hvis det skal være hensigtsmæssigt, være indorganiseret i hinanden, og at det maa være en Stats-sag, der bestyres af den høieste Myndighed i Staten, nemlig Dplysningsministeriet. Det er derfor hverken at vente, at der skulde være Sands hos Communerne for det høiere Skolevæsen, eller at de skulde finde det hensigtsmæssigt at oprette saadanne Dannelsesanstalter paa Communerne Beføstning. Jeg tør derfor antage, at, hvis de blive nedlagte, kan man ikke vente dem igjen oprettede.

Den Bemærkning, jeg har anført, gjælder jo ikke specielt Kolding Skole, men enhver anden Skole, og, hvad jeg har sagt, gjælder